

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 70 0 I 006748 18 Spp
Sarajevo, 31.10.2018. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Travniku za rješavanje spornog pravnog pitanja od 12.07.2018. godine, u predmetu tog suda broj: 51 0 I 111157 16 I, na osnovu odredbe člana 61a. Zakona o parničnom postupku¹ u vezi s odredbom člana 21. stav 1. Zakona o izvršnom postupku², te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta³, na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 31.10.2018. godine donio je:

ODLUKU

Usvaja se zahtjev Općinskog suda u Travniku za rješavanje spornog pravnog pitanja, pa Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH izražava sljedeće

PRAVNO SHVATANJE

Sud u izvršnom postupku koji se vodi po službenoj dužnosti radi naplate troškova krivičnog postupka nema status tražitelja izvršenja. Tražiteljem izvršenja u tom postupku smatra se Federacija BiH, kao lice u čiju korist se taj postupak pokreće po službenoj dužnosti.

U izvršnom postupku koji se vodi po službenoj dužnosti radi naplate troškova krivičnog postupka ne podnosi se prijedlog za izvršenje, već se izvršni postupak pokreće dostavljanjem pravomoćne presude sudu nadležnom za izvršenje.

Postupak pokrenut prijedlogom za izvršenje ne može se smatrati postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti.

Izvršni postupak radi naplate troškova krivičnog postupka po službenoj dužnosti može provoditi i općinski sud koji je donio pravosnažnu i izvršnu krivičnu presudu kojom je izvršenik obavezan na plaćanje tih troškova, ako je taj sud mjesno nadležan za određivanje i provođenje izvršenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dopisom od 12.07.2018. godine, koji je primljen u ovom sudu dana 15.08.2018. godine, Općinski sud u Travniku je, u skladu s odredbama čl. 61a. i 61b.

¹ „Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službene novine Federacije BiH“ br. 32/03, 33/06, 39/06, 39/09 i 35/12

³ „Službeni glasnik BiH“ br. 66/12, 40/14 i 54/17

Zakona o parničnom postupku, ovom sudu podnio zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 51 0 I 111157 16 I.

Sporno pravno pitanje glasi:

- Da li je Općinski sud kod pokretanja izvršnog postupka po službenoj dužnosti ovlašten podnijeti prijedlog za izvršenje na temelju pravosnažne krivične presude, a radi naplate troškova krivičnog postupka, odnosno da li može imati status tražitelja izvršenja, odnosno da li Općinski sud ima zakonsko ovlaštenje da zastupa Federaciju BiH?
- Da li je Općinski sud dužan, kod pokretanja izvršnog postupka po službenoj dužnosti, podnositi prijedlog za izvršenje na temelju pravosnažne krivične presude, a radi naplate troškova krivičnog postupka u formi prijedloga za izvršenje iz člana 36. Zakona o izvršnom postupku Federacije BiH ili to može učiniti dostavljanjem dopisa u prilogu kojeg dostavlja pravomoćnu presudu krivičnog suda?
- Ako Federalno pravobranilaštvo podnese prijedlog za izvršenje radi naplate troškova krivičnog postupka u korist budžeta Federacije BiH, na temelju pravosnažne krivične presude, da li se radi o pokretanju izvršnog postupka po službenoj dužnosti?
- Može li sam Općinski sud, koji je donio pravosnažnu i izvršnu krivičnu presudu u kojoj stoji obaveza izvršenika da isplati troškove krivičnog postupka u korist budžeta Federaciji BiH, donijeti rješenje o izvršenju i provoditi izvršni postupak bez podnesenog prijedloga?

U obrazloženju zahtjeva Općinski sud u Travniku navodi da zahtjev podnosi zbog toga što je, kako u tom sudu, tako i na području cijele Federacije BiH, uočena nedosljedna praksa u postupanju u predmetima koji se odnose na naplatu troškova krivičnog postupka. U određenom broju takvih predmeta, na osnovu "dopisa" drugog suda, uz koji se dostavlja pravosnažna i izvršna krivična presuda, prvostepeni sud određuje izvršenje, te kao tražitelja izvršenja označava sud koji je dostavio presudu na izvršenje. U drugim predmetima, sud koji je donio krivičnu presudu kojom se nalaže plaćanje troškova krivičnog postupka, samostalno određuje izvršenje radi naplate troškova krivičnog postupka, ne dostavljajući dopis niti prijedlog za izvršenje drugom sudu radi određivanja ili provođenja izvršenja. Nadalje, pojedini kantonalni pravobranitelji po službenoj dužnosti pokreću izvršne postupke radi naplate troškova krivičnog postupka, te iste prijedloge dostavljaju sudu.

Iz zahtjeva Općinskog suda u Travniku, kao i iz samog spisa predmeta broj: 51 0 I 111157 16 I, proizlazi da je u konkretnom predmetu Općinski sud u Žepču 12.2.2016. godine dostavio Općinskom sudu u Travniku dopis kojim se traži pokretanje izvršnog postupka po službenoj dužnosti protiv izvršenika na temelju pravosnažne presude Općinskog suda u Žepču broj: 44 0 K 019881 15 K od 17.11.2015. godine, kojom je optuženi obavezan platiti, na ime troškova paušala, iznos od 30,00 KM. Općinski sud u Travniku je zaključkom naložio Tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona, kao tražiocu izvršenja, da sudu dostavi uređen prijedlog u skladu s odredbom člana 36. Zakona o izvršnom postupku. Navedeno tužilaštvo je

ovaj zaključak prosljedilo Kantonalnom pravobranilaštvu, a Kantonalno pravobranilaštvo Federalnom pravobranilaštvu, koje je dopisom obavijestilo sud da naplatu troškova krivičnog postupka vrši sud po službenoj dužnosti.

S obzirom na navedeno, prvostepeni sud koji je podnio zahtjev smatra da se radi o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje u konkretnom predmetu pred tim prvostepenim sudom i koje se postavlja u većem broju predmeta. U obrazloženju zahtjeva se takođe navode brojevi predmeta u kojima je pred Općinskim sudom u Travniku u sličnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji postupljeno na različite načine.

Iznoseći sopstveno tumačenje ovog spornog pravnog pitanja, Općinski sud u Travniku navodi da ne postoji pravni osnov da općinski sud podnosi prijedlog za izvršenje po službenoj dužnosti radi naplate troškova krivičnog postupka na temelju pravosnažnih krivičnih presuda, koji troškovi su prihod budžeta Federacije BiH. Ovakav stav prvostepeni sud opravdava činjenicom da sud nema stranačku sposobnost, da ne može tražiti izvršenje u izvršnom postupku, već da treba odlučivati o suprotnim interesima stranaka kao nezavisan i nepristrasan sudski organ. Nadalje se navodi da sud nema zakonsko ovlaštenje da bude zastupnik po zakonu Federacije BiH kada je obaveza Federalnog pravobranilaštva, u skladu sa Zakonom o Federalnom pravobranilaštvu, da zastupa interese Federacije. Prvostepeni sud takođe ukazuje na praktične probleme koji nastaju, između ostalog, prilikom određivanja zabilježbe izvršenja na nekretnini, jer je nejasno u čiju korist se određuje zabilježba izvršenja kada se izvršni postupak vodi po službenoj dužnosti. Isto tako, u slučaju prigovora trećeg lica postavlja se pitanje protiv koga to treće lice treba pokrenuti parnični postupak radi utvrđenja da je izvršenje nedopušteno. Podnosilac zahtjeva smatra da se ne može stavljati znak jednakosti između suda koji određuje i provodi izvršenje i tražitelja izvršenja, jer je takvo postupanje u suprotnosti sa pravom na pravičan sudski postupak iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Prvostepeni sud, u bitnom, smatra da se ovakvi postupci moraju voditi po prijedlogu Federalnog pravobranilaštva, te da podnošenje prijedloga od Federalnog ili drugog pravobranilaštva ne znači da postupak nije pokrenut po službenoj dužnosti.

Vrhovni sud Federacije BiH cijeni da je naznačeno sporno pravno pitanje od značaja za odlučivanje u većem broju predmeta pred prvostepenim sudovima, što opravdava zahtjev za njegovo razmatranje i zauzimanje pravnog shvatanja u smislu odredbe čl. 61a. - 61e. Zakona o parničnom postupku, u svrhu osiguranja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Odredbom člana 3. stav 1. Zakona o izvršnom postupku propisano je da se izvršni postupak pokreće prijedlogom tražioca izvršenja, a odredbom stava 2. tog člana da se izvršni postupak pokreće i po službenoj dužnosti, kao i po prijedlogu lica i organa kad je to zakonom izričito određeno.

Prema odredbi člana 2. stav 1. tačka 2. istog zakona, „tražilac izvršenja“ označava lice koje je pokrenulo postupak radi izvršenja nekog potraživanja ili lice u čiju je korist taj postupak pokrenut po službenoj dužnosti.

Odredbom člana 194. stav 1. Zakona o krivičnom postupku⁴ predviđeno je da izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahtjeva obavlja sud po odredbama koje važe za izvršni postupak i koje se primjenjuju u mjestu gdje se odluka ima izvršiti, dok se prema odredbi stava 2. istog člana prinudna naplata troškova krivičnog postupka u korist budžeta Federacije vrši po službenoj dužnosti.

Citiranim zakonskim odredbama člana 3. stav 1. Zakona o izvršnom postupku i člana 194. st. 1. i 2. Zakona o krivičnom postupku, dakle, izričito je predviđeno da se izvršni postupak radi naplate troškova krivičnog postupka pokreće i provodi po službenoj dužnosti. Taj postupak provodi općinski sud koji je mjesno nadležan prema odredbama Zakona o izvršnom postupku, pa to može biti i općinski sud koji je donio pravosnažnu i izvršnu krivičnu presudu, ukoliko je mjesno nadležan za određivanje i provođenje izvršenja.

Pokretanje i provođenje postupka po službenoj dužnosti podrazumijeva da je sud koji je donio krivičnu presudu u prvom stepenu dužan dostaviti sudu nadležnom za izvršenje samo ovjeren prepis presude s potvrdom o njenoj izvršnosti. Funkcija suda kao donosioca izvršne isprave ne može se sastojati u podnošenju izvršnom sudu prijedloga za izvršenje u smislu člana 36. Zakona o izvršnom postupku – dakle, procesnopravnog zahtjeva stranke kojim se izvršni postupak pokreće, već kako je navedeno, samo u dostavljanju ovjerenog prepisa presude, radi naplate troškova krivičnog postupka po službenoj dužnosti.

Budući da se u skladu s odredbom člana 194. stav 2. Zakona o krivičnom postupku prinudna naplata troškova krivičnog postupka vrši u korist budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, a prema odredbi člana 2. stav 1. tačka 2. Zakona o izvršnom postupku se tražiocem izvršenja smatra lice u čiju je korist izvršni postupak pokrenut po službenoj dužnosti – to se u predmetnim postupcima, koji se vode po službenoj dužnosti, tražiocem izvršenja smatra Federacija Bosne i Hercegovine, kao lice u čiju korist se pokreće postupak po službenoj dužnosti.

U skladu s odredbama člana 3. st. 1. i 2. Zakona o izvršnom postupku, postupak se pokreće ili prijedlogom tražioca izvršenja ili po službenoj dužnosti. Iz tog razloga se postupak pokrenut prijedlogom za izvršenje ne može smatrati postupkom pokrenutim po službenoj dužnosti, neovisno od toga ko je takav prijedlog podnio. Stoga, kada pravobranilaštvo podnese prijedlog za izvršenje radi naplate troškova krivičnog postupka, takav postupak se ne može smatrati prijedlogom pokrenutim po službenoj dužnosti.

Shodno izloženom, Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH je primjenom odredbe člana 61d. stav 1. Zakona o parničnom postupku odlučilo kao u dispozitivu ove odluke.

Predsjednica Građanskog odjeljenja
Zdravka Grebo-Jevtić

⁴ „Službene novine Federacije BiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14